

12

OTČE NÁŠ, JENŽ JSI NA NEBESÍCH

17. LISTOPAD 2013

TÉMA

Důvěra v Boha

CÍLE

- Pouze téma „Otec“, děti si uvědomí roli otce, ústí do přímluvné modlitby, podobenství jako obraz Boha — Otce.
- Zde se nejvíce pracuje s textem modlitby Páně, děti se naučí a uvědomí jednotlivá slova v oslovení. Podobenství má funkci dotažení — Bůh je *milosrdný* Otec.
- Středem je práce s textem podobenství, rámuje ji vysvětlení slov modlitby Páně — předpokládaná předchozí znalost. Důraz na slově Otec.

Biblický text: Mt 6,9; L 15,11–32

POZNÁMKY K TEXTU

K prosbě

- **Otče** — výklad tohoto oslovení jako dětské „tatínku“ je problematický a spíše se opouští. „Biblický titul Otce symbolizuje Boží vstřícný, životadárny příklon, poskytující člověku domov.“¹⁾ „...bible vypráví o Božím sklonění k člověku, o Božím sestoupení a sestupování, o tom, že styk člověka s Bohem je dílem laskavého Boha, který nezůstal člověku vzdálen, ale z vlastní iniciativy přišel na doslech, na dohled, ba nakonec v Kristu dokonce na dosah, aby pomohl a zachránil.“²⁾
- **Náš** — „mladých, starých, milých, protivných, bílých, černých, Čechů, Slováků, sudetských Němců, evangelíků, katolíků, levičáků, pravičáků, chudých i bohatých.“³⁾
- **Na nebesích** — „Biblický výraz ‚nebe‘ vyznačuje naprostou Boží nadřazenost vůči vši viditelné a hmatatelné skutečnosti, jež je přístupná člověku a jeho zásahu.“⁴⁾ Fascinujícím pro člověka vždycky zůstane, že tomuto Bohu smíme říkat Otče, že platí současně to, co je výše v citátu od prof. Hellera.

K příběhu

Ježíš nám vypráví „příběh synů“, kteří mohli objevit, kým je pro ně otec. Jeden se otci dočista ztratil. Otec ho inspiroval k návratu a ještě ho překvapil svým přivítáním, radostí a vrácením ztraceného postavení. Druhý ho zahrnoval výčitkami a otec mu přesto potvrdil jeho místo u sebe a tím ho velmi vyznamenal. Takto překvapivě nám představuje Ježíš Boha a tak mu umožňuje říkat „Otče“.

1 GOLLWITZER, Helmut cit. in LOCHMAN, J. M.: *Otče náš*. Praha: Kalich, 1994. s. 64.

2 HELLER, Jan: *Bůh sestupující*. Praha: Kalich, 1994. s. 68.

3 ŽENATÝ, Daniel: *Kázání na hoře*. Jihlava: Mlýn, 1995. s. 65.

4 LOCHMAN, J. M.: *Otče náš*. Praha: Kalich, 1993. s. 25.

Verš 12

- Role otce či hospodáře v podobenstvích téměř výhradně připadá Bohu.
- Žádost o jmění není ani nezákonná ani morálně problematická. „Mladší by stejně byl jednou tak říkajíc vyplacen. Prostě se chce udělat — prosadit — postavit na vlastní nohy už teď.“⁵⁾

Verš 13

- *Rozmařile* je opakem významu slova spasení, tedy „ne-spasitelně... bez-útěšně a nesmyslně.“⁵⁾ Děvky do toho zavleče až starší syn ve verši 30, klidně mohlo jít o špatné investice. Až zde dochází ke zlomu v tom smyslu, že mladší syn jde na věc špatně, to, co se dělo před tím, nebylo ještě nic odsouzeníhodného.

Verš 15

- „Pást u pohana vepře je pro žida nepředstavitelné ponížení a odcizení. Mišna židům zakazuje chovat vepře.“⁶⁾

Verše 17–19

- Postup pokání — přiznání si vlastní viny, vyznání, obrácení = cesta zpět. Někdy člověk musí absolvovat cestu světem, aby zjistil, že chce dojít tam, odkud vyšel.
- *Jako jednoho ze svých nádeníků* — „Ačkoli syn žádá o toto nižší postavení, přesto v pozdravu říká otče.“⁶⁾

Verše 20–23

- To, co se stalo, syn vůbec nečekal, ani mu to na mysl nepřišlo (1 Kor 2, 9).
- *Otec běží k němu* = teď je jasné, že otec očekával, vyhlížel, syn měl v jeho srdci i domě stále místo.
- *Objetí a polibek* netřeba komentovat, k tomu je nejlepší Rembrandtův obraz a v něm ruce otcovy.
- *Nejlepší oděv místo otrhaných cárů* = vrácení do původního stavu nebo znamení, že jeho stav se naprosto proměňuje.
- *Prsten*, předpokládá se pečtní = vrácení rodinných práv, „jako kdyby mu vrátil podpisová práva k účtům“⁵⁾
- *Boty* — vrácení důstojnosti, protože přišel dokonce i o ně.

5 MRÁZEK, Jiří: *Lukášovská podobenství*. Jihlava: Mlýn, 2007.

6 JOHNSON, Luke T.: *Evangelium podle Lukáše*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.

- *Oslava* — *hostina* je opakujícím se symbolem království Božího. Bůh se raduje nad navraceným (L 10,7).
- *Byl mrtev* — to je řečeno o době, kdy syn, jak se s oblibou dnes říká, „žil naplno“.

Verše 25–32

- Klidně dejte staršímu synovi co proto. Farizej, zapšklý církevník, asketa bez radosti, workoholik, nemilosrdně překrucuje skutečnost, truceje, myslí si, že pokání nepotřebuje, trápí otce. Potom mu přiznejte alespoň malé pochopení — měl důvod se naštvat. Podstatné je, co mu říká otec (v. 31). Považuji to za mimořádné vyznamenání staršího syna.
V této pasáži (už od verše 24) si všimněte práce s přivlastňovacími zájmeny — mluvčí tím, jak přiřazuje postavy těmito zájmeny, staví oslovaného či sebe do vztahu a tím odpovědnosti.

Podobenství **nemá závěr**, ten závisí na čtenáři, každý si má udělat závěr dle toho, jak se v podobenství vidí.

ÚSKALÍ

Úskalí tématu

- Téma otce může být citlivé (otec není žádný; je natolik pracovně vytížen, že dítěti chybí; je jen víkendový; vztah mezi rodiči nebo dokonce mezi otcem a dítětem je z nějakého důvodu složitý; atp). Učitel by si měl být vědom, že toto by mohlo ovlivnit, jak by dítě mohlo chápat oslovení Boha „Otče“. Obraz milujícího a milostivého Otce — Boha najdeme především v podobenství.
- Bůh není jako žádný lidský otec, ale to, jak rodiče, případně další blízcí lidé, o dítě pečují, může dítěti pomoci při vytváření vztahu k laskavému Bohu. (Pokud vyberete pro starší děti meditaci nad Rembrandtovým obrazem „Návrat ztraceného syna“, najdete podnět i pro tzv. mateřskou laskavost v Bohu.)
- Výklad obratu „jenž jsi na nebesích“ by měl výrazně směřovat od jakékoli lokalizace Božího sídla, což, myslím, si dítě může představovat, k tomu, že Bůh je jiný než tento svět (včetně vesmíru).

Úskalí příběhu

- Název *Marmotratný syn* se zažil zcela chybně, vůbec nevystihuje podstatu příběhu. V jiných jazycích je to alespoň Ztracený syn, ale i to je málo. Synové jsou dva. Hlavní postavou a důvodem naděje je milosrdný „vybíhající“ otec.
- Nestrhněte pozornost při vyprávění jenom na mladšího syna. Mohlo by se zdát, že děti odejdou s dojemem, že nejdřív je nutné upadnout do maléru, aby se Bůh mohl osvědčit jako milosrdný. Vyprávění má dvě ohniska a starší syn je také velmi důležitý. Zvláště ve výtvarném zpracování přichází starší syn zkrátka a doporučuji povšimnout si, jak i jemu otec projevuje milost a váží si ho.

ODKAZY

Biblické odkazy:

Ex 34,6; Dt 32,6; Ž 27,10; Ž 116,5; Iz 49,15n; Iz 63,16; Mt 6,8; Mt 7,11; L 6,36; J 14,6; 1K 2,9; 1K 15,10; 2Tm 2,1; 1J 3,1.

Internet, pracovní listy:

- <<http://goo.gl/TX3mnV>> — obrázkové čtení (ze stejné stránky si můžete stáhnout i verzi určenou k vymalování);
- <<http://goo.gl/W7c0yG>> — soubor obrázků;
- <<http://goo.gl/5cFPdO>> — bludiště;
- <<http://goo.gl/SWCISb>> — desková hra;
- <<http://goo.gl/WBe78N>> — podobenství o nalezených;
- <<http://goo.gl/1ScRA6>> — pracovní list.

Některé odkazy na literaturu najdete výše v sekci „Poznámky k textu“.

Materiál můžete použít napříč věkovými kategoriemi podle vašeho uvážení, např. vytvoření plakátu z části „pro mladší školní věk“ lze použít pro všechny — vhodné pro věkově smíšené skupiny. Proložení jsou poznámky pro učitele.

PRO PŘEDŠKOLNÍ DĚTI

Představte si, že nám Pán Ježíš řekl, abychom v modlitbě říkali Pánu Bohu Otče. Asi tohle slovo neříkáte, víte, co znamená? (*Malé děti to spíše nevědí.*) Vy ale říkáte velmi často jiné slovo místo otec, znamená to totiž táta, tatínek. Otec je slovo vážnější a možná vznešenější než tatínek. Takže se rozhodně víc hodí říkat v modlitbě Pánu Bohu Otče.

Myslím, že když takhle máme říkat Pánu Bohu, že to znamená — Bůh je hodný a laskavý.

Můj tatínek takový byl. Hodný a laskavý.

Pokuste se říct dětem nějakou vzpomínku na otce, která by dokládala uvedené tvrzení. Doporučení: říkejte vzpomínku vlastní, autenticita je v tomto momentě vhodná.

Pokud jste sami otci, zkuste říct dětem něco o tom, jak se snažíte být co nejlepším otcem. Zmiňte i to, že to je někdy těžké, navážete pak snadno na příběh z evangelia.

Můžete navázat rozhovorem s dětmi o jejich zkušenostech, případně plánech — jací chtějí být rodiče.

Modlitba — prosba a přímluva

Rozhovor by měl končit konkrétní přímlovou, vložte do ní to, o čem jste mluvili.

Povím vám příběh, který vyprávěl Ježíš svým učedníkům. Vyprávěl jim ho, aby uvěřili, že Bůh je hodný a laskavý. Je to příběh o hodném tatínkovi, Ježíš by spíš řekl o milosrdném otci, protože vypráví o Pánu Bohu.

Vyprávějte za pomoci pracovního listu (viz „Odkazy“).

Pomůcky — zvolený pracovní list ze sekce „Odkazy“, pastelky.

Modlitba, kterou nás naučil Ježíš, začíná oslovením Boha, a to vypadá takto:

Otče náš, jenž jsi na nebesích. Zopakujeme to všichni spolu.

Zpracování slov modlitby

Na velký papír (plakát) nakreslete 3 velké bubliny nebo ho prostě rozdělte na 3 pole. Ke každé oblasti přiřaďte jedno slovo — OTEC, MY, NEBESA.

- K „OTEC“ pište slova, která děti napadají k otázkám: Jaký je můj táta? Čeho si na něm vážím? Co pro mě dělá? Jaký bych chtěl být táta já sám? *Rozšíření na rodiče jistě není chybou.*
- K „MY“ — Když říkáme „Otče náš“, kdo všechno to je, ti „my“? *Pište maximum nápadů, které si děti vzpomenou, ze všech prostředí, kde se pohybují. Vycházejte z toho, že Boží dítě je i ten, kdo se k tomu nehlásí.*
Var.: Nechte děti, aby na papír nakreslily hlavičky jako symboly za ty, na které si vzpomenou. Není třeba popisovat, jen zajistit, aby se děti k papíru vešly.
- K „NEBESA“ — Bůh je svatý, jiný a mnohem větší než svět a silnější než lidé. Nikdo se k němu nemůže nijak vytáhnout, ani se nad něj vytahovat. Máme před ním úctu a vzbuzuje v nás úžas. To ale vůbec neznámá, že Bůh je od nás daleko. Když se podíváme nahoru, vždycky vidíme nebe. Jako je nebe stále nad námi, tak Bůh je stále s námi. Věřím, že je každému z nás nablízku.
Nechte děti přijít na to, jak by tohle dalo vyjádřit výtvarně. Možná to bude jedno slovo, napsané velkými písmeny (např.: NEBESA, SVATÝ, SILNÝ, ÚŽAS a ÚCTA), možná jen plocha modré či jiné barvy apod. Je to dost náročný úkol, můžete si proto předem připravit obrázek, který by to dle vás vystihoval (např. obloha).
- Závěr (*při ukazování na plakát*): Modlíme se k Bohu, který nás má tak rád jako otec svoje děti. Jsme jeho děti, všichni lidé. Ten, který nás má tak rád, je ten svatý a úžasný.

Takový začátek modlitby pro nás Ježíš vymyslel.

Vyprávění podobenství

Tento příběh vyprávěl Ježíš. Je o tom, jak Bůh čeká na člověka a jak ho hledá. Je to příběh o milosrdném otci.

Ten otec žil na statku a dobře se mu dařilo. Taky všem, kdo s ním bydleli a kdo u něj pracovali. Byl to dobrý hospodář.

Měl dva syny, kteří s ním pracovali na statku. Už byli dospělí.

Mladší syn jednou řekl otci: „Dej mi můj podíl majetku, který mi patří. Chci sám rozhodovat o tom, co budu dělat.“

Otec odpověděl: „Nebudu ti bránit. Dám ti, co na tebe připadá, i když to není zvykem. Jednou by to stejně bylo tvoje a měl by ses o to starat sám. Přeju ti, aby se ti dobře dařilo. Kdybys potřeboval pomoc nebo radu, víš, že můžeš kdykoliv přijít.“

Syn dostal, co chtěl. Rozhodl se, že nebude statkářem, jako jeho otec a bratr.

Vzal peníze a řekl si: „Teď můžu dělat, co budu chtít já sám. Vydám se do světa. Co tam všechno bude...“

V daleké zemi, kam došel, toho bylo opravdu hodně. Skvělá jídla v restauracích, moderní oblečení a sousty zajímavých věcí, které doma nikdy neměli. Všechno si to koupil. Měl spoustu známých, těm taky pořád něco kupoval a jezdili na výlety a chodili na večere. Až jednoho dne hrábl do truhličky s penězi — a vida, ona se změnila v truhličku bez peněz.

Známí ho opustili, ukázalo se, že se kamarádili jen s jeho penězi. Zpočátku prodával to, co si před časem koupil, ale i to jednoho dne došlo.

Rád by pracoval, aby si nějaké peníze vydělal, ale právě nastala v té zemi neúroda a hlad. Nemohl najít práci. Když už byl zoufalý, vzal práci u sedláka, měl se starat o vepře. U něj doma vepře vůbec nechovali a práce kolem nich jim připadala jako to nejhorší, co může člověk dělat. Tady byly jiné zvyky.

Vyrazil tedy pást vepře. Měl nesnesitelný hlad, sedlák mu nic k jídlu nedal. Bylo mu hrozně. Teprve v té chvíli si vzpomněl na otce. Jaké to bylo doma. Jak se všem v otcově domě dobře dařilo. Plakal, protože to všechno ztratil. Když byl nejvíc nešťastný, teprve ho napadlo, že se vrátí.

Pomyslel si: „Otec mě už nemůže chtít za syna, když jsem tohle provedl. Rozházet jsem dědictví, které on pro mě tak dobře připravil. Ale třeba mě otec přijme jako svého služebníka. Poprosím ho. Musím si promyslet, co mu řeknu. Řeknu mu — Otče, zhřešil jsem proti Bohu

i proti tobě. Už nemohu být tvým synem, prosím, přijmi mě jako jednoho ze svých služebníků.“

Vstal a vydal se na zpáteční cestu ke svému otci a po cestě si opakoval, co mu řekne.

Otec ho viděl už zdaleka. Asi ho každý den vyhlížel. Hned mu běžel naproti. Objal ho a políbil.

Syn začal se svou řečí, kterou si připravil: „Otče, zhřešil jsem proti Bohu i proti tobě. Už nemohu být tvým synem....“ Ale nestačil to doříct.

Otec měl velikou radost a rozkázal svým služebníkům: „Přineste nejlepší šaty a oblečte ho, a doneste mu boty a prsten. A vystrojte velikou hostinu a buďme veselí, protože tento můj syn se ztratil a je nalezen!“ A konala se veselá oslava, celý statek tancoval.

Starší syn tou dobou pracoval daleko na poli. Když se vracel, uslyšel hudbu. Bylo mu to divné, zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se: „Co to má znamenat, Tvůj syn se slaví?“

Služebník řekl: „ Tvůj bratr se vrátil a otec nechal vystrojit hostinu z radosti, že ho má doma živého a zdravého.“

Starší syn se velmi rozzlobil a nechtěl jít dovnitř. Služebník o tom řekl otci. Otec vyšel z oslavy ven a hledal po statku staršího syna, ten trucoval za stodolou.

Když ho našel, trpělivě mu domlouval: „Pojď s námi slavit a pozdravit se svým bratrem. Přece tady nebudeš stát o hladu, když je takový radostný den!“

Rozzlobený syn však křičel na otce: „Já pro tebe pořád pracuji, nikdy jsem tě neopustil a tys pro mě nikdy neudělal oslavu, abych si mohl pozvat přátele. A když přišel tenhle tvůj syn, který se vrátil jako žebřák a všechno, cos mu dal, rozházel, pro něj děláš hostinu! To je strašně nespravedlivé!“

Otec mu na to řekl: „Synu, velmi si tě vážím, jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. Kdykoliv budeš chtít oslavu, uspořádám ji pro tebe. Ale máme proč dělat oslavu právě dnes, protože tvůj bratr byl pryč, a to pro mě bylo, jako by byl mrtev, a on zase žije. Vždyť se ztratil a zase je nalezen.“

- **Úkol 1:** Jaký konec byste jim přáli? Co by měl udělat ten starší? Co ten mladší?
- **Úkol 2:** Na plakát jsme psali, jaký je ten náš otec. Co myslíte, co by řekli ti dva synové, kdyby oni měli říct, jaký je jejich otec?

Bůh je Otec i Ježíše, který tento příběh vyprávěl. Tak se stalo, že víme, co říká Ježíš o Bohu Otcí — je *milosrdný* (milo-srdný, milé srdce = laskavý, hodný, můžete do plakátu nakreslit srdce k „Otec“). K takovému Bohu, milosrdnému, jako je ten otec z Ježíšova příběhu, se modlíme. Oslovujeme ho Otče náš, který jsi v nebesích.

Pomůcky — velký list papíru, plakát, fix, případně obrázků, tempera, vodovky, barevný papír, pastelky.

PRO STARŠÍ DĚTI

Oslovení v modlitbě Páně je výjimečné. Smíme oslovovat Boha „Otče“, to znamená, že k nám má velmi osobní, důvěrný vztah. Stará se o nás. Není to však Bůh pro naše „osobní potřeby“, je Otcem nás, lidí, kteří jsme tak různí. Je Otcem i těch, kteří nám nejsou sympatičtí. Je v nebesích, to znamená, že je větší než svět, je silnější než lidé, je jiný, je svatý.

O tom, že se Bůh chová k lidem jako milosrdný Otec a že jsou lidé, jeho děti, různí, je podobenství v Lukášovi 15. Přečteme si ho.

Text podobenství přepište, každé dítě by ho mělo mít před sebou s možností do něho psát. Čtěte text nejlépe v dramatizované formě — každý má svoji roli.

Otázky nad textem

V případě nedostatku času se zabývejte jenom tímto:

- Co byla ta nejlepší věc, kterou udělal mladší syn?
- Co byla ta nejlepší věc, kterou udělal starší syn?
- Co byla ta nejlepší věc, kterou udělal otec (nemusí být jen jedna)?

„Nejlepší věci“ si podtrhněte, nejlépe barevně. Připište k podobenství ještě alespoň tři věty tak, aby v nich bylo zachyceno, co nejlepšího mohou udělat synové teď. Nebo chcete být realisty a nebude to zrovna to nejlepší?

Pokud máte dost času, vyberte si některé z těchto otázek a na závěr udělejte „nejlepší věci“.

- Kterým synem byste raději byli a proč?
- Jedná otec rozumně? Co byste udělali jinak? Byl otec spravedlivý?
- Co dělal syn v daleké zemi nejdřív (verš 13) a jak o tom referuje starší syn (verš 30)? Proč to říká? Znáte to, že v hněvu řekne člověk schválně zlé věci a pak toho lituje? (Rozmařilý může taky znamenat to, že v tom neuměl chodit a nechal si špatně poradit, vyhodil peníze zbytečně.)
- Starat se o vepře byla pro starověkého žida práce nejen odporná, ale také nábožensky problematická, prase je nečisté zvíře. Taková práce a navíc přání, aby mohl jíst totéž, co ta zvířata, znamená klesnutí až na dno. Hůř být nemůže. Jakou současnou činnost, situaci byste k tomu přirovnali?
- Co znamená „jít do sebe“? Všimněte si, jaký pohyb udělá mladší syn potom, co šel do sebe. Vrací se.
- Obrací se zpět k otci. Co si myslíte o tom, že výsledek velkolepé cesty do světa je návrat, že to je cesta tam a zase zpátky? Bylo to celé zbytečné?
- Co se tím příběhem v rodině ukázalo? Jestliže celou událost hodnotíte pro rodinu pozitivně, zkuste říct, co pro to museli jednotliví členové obětovat — co je to stálo.
- Co myslíte, že bylo pro otce nejtěžší?
- Všimněte si, jak o mladším synu mluví postavy od 23. verše dál — můj syn, tvůj syn, tvůj bratr, tvůj otec (verš 27). Podtrhněte si to. Proč to jednotlivé postavy říkají právě tak?
- Přečtěte znovu verš 31. Lze to pochopit jako slovo Boha k člověku? (Odpověď: Myslím, že ano.)

Pomůcky — text L 15,11–32 vytištěný v širším řádkování a prostorem, do kterého by se dalo psát; barevné psací potřeby.

PŘESAĦ

Podněty k přimlívám:

- za rodiny;
- za rodiče;
- za děti, které rodiče nemají nebo jejich rodiče se o ně neumí postarat;
- za lidi, kterým dítě zemřelo, odešlo příliš daleko, jsou s ním ve sporu;
- za ty, kterým se žádné dítě nenarodilo a oni by si to přáli;
- za lidi, kteří jsou jako ztracený syn, protože nevěří v Boha;
- za ty, kdo věří a přitom si stále na něco stěžují.

Diskuze nad Rembrandtovým obrazem Návrat ztraceného syna:

- <<http://goo.gl/4k9cX7>> — rozbor obrazu na stránkách trvalých dia-
konů ostravsko-opavské diecéze;
- <<http://goo.gl/G6okxm>> — meditace, rozbor obrazu na poust.cz;
- <<http://goo.gl/ykyAuS>> — powerpointová prezentace s meditací na
stránkách římskokatolické farnosti Pustá Polom.

LITURGIE

RITUÁL

Učitel: Přicházíme k Tobě, Otče (Bože).

Děti: Neboť Tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.

PÍSNĚ

Svítá: 91 — Druhej dech; 95 — Poselství ztraceným; 108 — Úžasná láska; 109 — Jak vzácnou přízeň; 233 — Odpust'; 240 — Ovečko ztracená; 319 — Vzdejme Pánu díky; 327 — De profundis; 344 — Tvá svoboda; 359 — V království Božím; 363 — V tobě je radost; 368 — Víc než oko spatřit smí; 375 — Volný jsem; 408 — Ženeme se sami

Buď tobě sláva: 22 — Někdo mě vede za ruku; 57 — Marnotratný syn

Evangelický zpěvník: 500 — Já chtěl bych...

Evangelický zpěvník (dodatek): 604 — Buď sláva Bohu

BIBLICKÝ TEXT K ZAPAMATOVÁNÍ

J 14,6 — Ježíš řekl: „Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“

MODLITBA

Otče náš, děkujeme ti, že tě takto smíme nazývat. Děkujeme za to, že nám to Ježíš Kristus řekl. Děkujeme za krásný příběh z evangelia. Díky za to, co všechno jsme se z něho mohli naučit. Prosíme, aby chyby, které uděláme, mohly být napraveny, abychom je dokázali sami napravit, jestli to půjde. To, co napravit nepůjde, prosíme, změň ty sám v něco dobrého. Obrát to svojí milostí, protože ty to udělat můžeš. Díky za to, že na tebe se můžeme spolehnout. Děkujeme za svoje rodiny a všechny lidi, na které můžeme spoléhat. Prosíme, už nás, aby bylo spolehnutí i na nás. Amen.